

ДЕРЖАВНА СЛУЖБА УКРАЇНИ З НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ

**ІНСТИТУТ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ  
У СФЕРІ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ**

НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР  
МЕРЕЖІ ОСВІТНІХ УСТАНОВ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ

**ВИПУСКНА РОБОТА**

на тему:

**Реагування на надзвичайні ситуації місцевими  
державними адміністраціями та органами місцевого  
самоврядування**

слухача групи № \_\_\_\_\_

Моргун Олексія Олександровича

Керівник роботи:

\_\_\_\_\_  
(посада, вчений ступінь (звання), прізвище, ініціали)

\_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

До захисту:

\_\_\_\_\_  
(допущено / не допущено)

\_\_\_\_\_  
(підпис керівника роботи)

**КИЇВ 2017**

## Зміст

|   |    |
|---|----|
| Вступ.....  | 3  |
| 1. Дії органів влади при виникненні надзвичайної ситуації.....          | 5  |
| 2. Робота комісії з питань НС при виникненні надзвичайної ситуації..... | 7  |
| 3. Дії керівника робіт та штабу з ліквідації надзвичайної ситуації..... | 13 |
| Висновки та пропозиції.....   | 21 |
| Список використаних джерел.....   | 22 |
| Словник (глосарій) термінів.....  | 23 |

## Вступ

Реагування на надзвичайні ситуації техногенного та природного характеру місцевими державними адміністраціями та органами місцевого самоврядування є стратегічним компонентом розвитку і забезпечення національної безпеки нашої держави. Негативні наслідки надзвичайних ситуацій є однією із основних причин дестабілізації соціально- економічного життя українського суспільства і порушення нормального функціонування об'єктів. За статистикою, понад 90 % надзвичайних ситуацій в Україні документально класифікуються як місцевого або об'єктового рівня, тоді як відповідальність за організацію робіт з їх ліквідації законодавчо покладається на органи місцевої влади. Виникнення надзвичайних ситуацій та інших небезпечних подій характеризується швидкою динамікою зміни оперативної обстановки, поширення та впливу негативних чинників на людей та навколишнє середовище, і вимагає з боку відповідальних суб'єктів чітко скоординованих дій. Це свідчить про те, що для оперативного реагування на надзвичайні ситуації та мінімізації їх наслідків на початковому етапі їх розвитку органи місцевого самоврядування мають бути постійно готовими діяти швидко, злагоджено і професійно.

Тому тема випускної роботи звучить так – «Реагування на надзвичайні ситуації місцевими державними адміністраціями та органами місцевого самоврядування».

В даній роботі розглянемо 3 розділи: 1). Дії органів влади при виникненні надзвичайної ситуації; 2). Робота комісії з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій при виникненні надзвичайної ситуації; та 3). Дії керівника робіт та штабу з ліквідації надзвичайної ситуації.

Об'єктом випускної роботи є особливості реагування на надзвичайні ситуації місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування.

Предметом являється підвищення ефективності та правильності реагування на надзвичайні ситуації місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування шляхом розробки чіткого алгоритму дій кожної посадової особи, оскільки суттєві недоліки в організації оперативного реагування на масштабні надзвичайні ситуації, прийнятті своєчасних і адекватних оперативній обстановці рішень, а також в проведенні аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт свідчать в деяких випадках про недостатній рівень організації управління в надзвичайних ситуаціях.

## ***1. Дії органів влади при виникненні надзвичайної ситуації.***

Однією з найважливіших особливостей професійної діяльності державних службовців є її спрямованість на підготовку, прийняття та реалізацію управлінських рішень, що є особливо актуальним в умовах виникнення надзвичайних ситуацій, оскільки прорахунки при їх ліквідації, як правило, породжені відсутністю достатнього досвіду і необхідних знань у керівників усіх відповідних ланок управління.

Управління при ліквідації надзвичайних ситуацій полягає у керівництві силами цивільного захисту при проведенні аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт в осередках ураження. Головною метою управління є забезпечення ефективного використання сил та засобів різного призначення, у результаті чого роботи у районах надзвичайної ситуації повинні бути виконані у повному обсязі, у найкоротші строки, з мінімальними втратами населення та матеріальних засобів.

Основою управління силами при ліквідації надзвичайних ситуацій є рішення керівника.

При отриманні інформації про надзвичайну ситуацію керівник району, міста, об'єднаної громади повинен:

А) з'ясувати характеристики надзвичайної ситуації (адресу, приблизні об'єми, можливі небезпеки для мешканців прилеглої території тощо);

Б) направити одного із заступників на місце виникнення НС для виконання обов'язків керівника робіт з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації (відповідно до розпорядження);

В) надати інформацію про надзвичайну ситуацію до Департаменту (Управління) з питань цивільного захисту та оборонної роботи обласної державної адміністрації засобами телефонного зв'язку негайно, електронною поштою – протягом 1 години з моменту надходження повідомлення;

Г) зібрати членів районної (міської) комісії з питань ТЕБ та НС для постановки завдань на ліквідацію надзвичайної ситуації;

Д) організувати контроль за ходом робіт з ліквідації надзвичайної ситуації;

Е) після ліквідації наслідків надзвичайної ситуації отримати від керівника робіт з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації звіт про прийняті рішення і перебіг подій під час ліквідації наслідків надзвичайної ситуації;

Ж) доповісти голові ОДА про завершення заходів з ліквідації надзвичайної ситуації.

Переходимо до другого розділу, де ми більш детально розглянемо порядок дій органів місцевої влади при виникненні надзвичайної ситуації.

## ***2. Робота комісії з питань ТЕБ та НС при виникненні надзвичайної ситуації.***

Відповідно до Постанови КМУ № 409 «Про затвердження Типового положення про регіональну та місцеву комісію з питань техногенно-екологічної безпеки і надзвичайних ситуацій» в районі (місті) створюється постійно діюча комісія з питань ТЕБ та НС, головою якої є голова райдержадміністрації (міський голова). За відсутності голови роботою комісії керує перший заступник (за дорученням голови).

Посадовий склад комісії затверджується розпорядженням голови районної державної адміністрації, персональний - визначається головою Комісії на основі пропозицій територіальних представництв органів виконавчої влади, структурних підрозділів райдержадміністрації, місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування.

Права Голови комісії:

– залучати до роботи із запобігання виникненню надзвичайної ситуації або ліквідації її наслідків будь-які транспортні, рятувальні, відбудовні, медичні та інші сили і засоби відповідно до законодавства;

– приймати в межах повноважень комісії рішення щодо реагування на надзвичайну ситуацію;

– вносити пропозиції в межах законодавства щодо заохочення осіб, які зробили вагомий внесок у запобігання виникненню надзвичайної ситуації, ліквідацію її наслідків;

– делегувати на період ліквідації наслідків надзвичайної ситуації свої повноваження заступникам голови комісії.

Комісія проводить засідання на постійній основі. Рішення комісії приймаються колегіально, більш як двома третинами складу комісії. Член

комісії, який не підтримує пропозиції та рекомендації прийняті комісією, може викласти у письмовій формі свою окрему думку, що додається до протоколу засідання.

Рішення комісії оформляється протоколом, який підписується головою та відповідальним секретарем комісії.

Рішення комісії, прийняті у межах її повноважень, є обов'язковими для виконання органами державної влади та органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами та організаціями, розташованими на території району (міста).

Голова комісії в своїй роботі керується Типовим Положенням про комісію з питань ТЕБ та НС, рішеннями обласної та районної комісій, планом роботи комісії на поточний рік.

Комісія відповідно до покладених на неї завдань працює в режимах: повсякденної діяльності, підвищеної готовності, надзвичайної ситуації та надзвичайного стану. Ми зупинимось на роботі голови комісії відповідно до покладених на нього завдань в режимі надзвичайної ситуації.

В цьому режимі голова комісії:

- забезпечує координацію, організацію робіт та взаємодію органів управління, сил та засобів територіальної підсистеми єдиної державної системи цивільного захисту, а також громадських організацій щодо надання допомоги населенню, що постраждало внаслідок виникнення надзвичайної ситуації;

- організовує роботу з локалізації або ліквідації надзвичайної ситуації місцевого рівня;

- вживає заходів, необхідних для проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт у небезпечних районах;

- забезпечує здійснення заходів щодо соціального захисту населення, що постраждало внаслідок виникнення надзвичайної ситуації;



- встановлює межі зони, на якій виникла надзвичайна ситуація, та організовує визначення розміру шкоди, заподіяної суб'єктам господарювання і населенню внаслідок виникнення надзвичайної ситуації;

- організовує здійснення постійного контролю за станом навколишнього природного середовища на території, що зазнала впливу надзвичайної ситуації, обстановкою на аварійних об'єктах і прилеглих до них територіях;

- приймає рішення щодо попередньої класифікації надзвичайної ситуації за видом, класифікаційними ознаками та рівнем, забезпечує своєчасне подання до ДСНС зазначених матеріалів;

- вивчає обставини, що склалися, інформацію про вжиті заходи, причини виникнення та результати ліквідації наслідків надзвичайної ситуації, а також пропозиції щодо подальших дій із запобігання її розвитку.

Робота комісії здійснюється згідно наступних документів:

1. Розпорядження голови РДА (міськради) про утворення комісії.
2. Положення про районну (міську) комісію.
3. Склад комісії, список керівників району (РДА, районної ради, районних управлінь, установ, організацій, підприємств).
4. План роботи комісії на рік.
5. Протоколи засідань комісії.
6. Функціональні обов'язки членів комісії.
7. План реагування органів управління та сил району при загрозі та виникненні НС.
8. Список керівників робіт з ліквідації надзвичайної ситуації відповідного рівня.
9. Довідкові документи (законодавчі, нормативні, інформаційні тощо).

Комісія, крім перелічених у цьому пункті документів, погоджує перелік потенційно небезпечних об'єктів та перелік споживачів, на яких поширюється обмеження постачання питної води та електропостачання до рівня екологічної броні, затверджує результати класифікації об'єктів і адміністративно-

територіальних одиниць стосовно рівня хімічної небезпеки, здійснює методичне керівництво та контроль за роботою об'єктових комісій.

Голова комісії з питань ТЕБ та НС при загрозі виникнення НС починає свою роботу, як правило, у пункті постійної дислокації, де на підставі отриманих даних про обстановку приймає попереднє рішення і видає розпорядження на збір і організацію роботи органів управління (комісії з питань ТЕБ та НС), приведення у готовність необхідних сил та засобів і проведенню невідкладних заходів щодо захисту населення.

Голова комісії з питань ТЕБ та НС дає вказівку на виконання наступних заходів:

- оповіщення і збір комісії з питань ТЕБ та НС, органів управління ЦЗ, аварійно-рятувальних служб та формувань ЦЗ;
- переведення органів управління, аварійно-рятувальних служб та формувань ЦЗ на безперервний режим роботи і встановлення у них цілодобового чергування відповідальних посадових осіб;
- проведення оповіщення населення, персоналу об'єктів, яким загрожує небезпека, інформування їх про обстановку та правила поведіння;
- приведення у готовність сил та засобів, порядку їх розгортання;
- підготовку і евакуацію населення, вивозу матеріальних та інших цінностей із району небезпеки;
- доведення інформації про обстановку, що склалася підлеглим органам управління, іншим взаємодіючим органам і сусідам;
- уточнення і введення у дію раніше розроблених планів;
- направлення оперативних груп у район НС та організацію з ними зв'язку і управління;
- проведення розрахунків необхідних сил та засобів для ліквідації НС;
- організацію контролю і надання допомоги підлеглим у виконанні поставлених завдань.

Сили цивільного захисту, які призначені до виконання невідкладних заходів, з отриманням розпорядження (сигналу) у встановлені планом терміни убувають у район очікуваної НС. Решта сил з отриманням розпорядження приводять себе у готовність до висування та діям за призначенням, поповнюють запаси матеріальних та інших засобів.

У протоколі комісії з питань ТЕБ та НС при загрозі та виникненні НС вказуються:

- короткі висновки з оцінки обстановки;
- обсяги, послідовність і строки виконання задач;
- склад сил, що залучаються до ліквідації наслідків НС;
- порядок забезпечення, організація взаємодії і управління.

Комісія з питань ТЕБ та НС у ході проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт:

- підтримує стійкий зв'язок з вищестоящими та підлеглими органами управління, оперативними групами, розгорнутими у районі НС, а також з сусідніми органами місцевого самоврядування;

- здійснює збір даних, аналіз і оцінку обстановки, доповідає керівникам розрахунки, висновки і пропозиції;

- здійснює оцінку обсягу і характеру майбутніх робіт, веде облік їх виконання;

- вносить уточнення у розроблені плани та доводить завдання підлеглим і взаємодіючим органам управління, контролює правильність та своєчасність їх виконання;

- забезпечує діяльність голови комісії з питань ТЕБ та НС з організації та керівництву роботами, що проводяться;

- своєчасно доповідає у вищестоящий орган управління про прийняті рішення, поставлені завдання та стан їх виконання;

- надає необхідну допомогу керівнику та штабу з ліквідації НС.

У наступному розділі ми розглянемо роботу керівника робіт та штабу з ліквідації НС.

### ***3. Дії керівника робіт та штабу з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації.***

Для безпосередньої організації робіт з ліквідації надзвичайної ситуації або ліквідації її наслідків та керівництва залученими органами управління, силами та службами призначається керівник робіт з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації (далі ми цю посадову особу будемо називати «керівник робіт»).

Залежно від рівня надзвичайної ситуації, керівником робіт з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації призначається:

районною державною адміністрацією у разі виникнення надзвичайної ситуації місцевого рівня - один із заступників голови районної державної адміністрації;

виконавчим органом міської ради у разі виникнення надзвичайної ситуації місцевого рівня - один із заступників міського голови.

До прибуття керівника робіт його обов'язки виконує керівник підрозділу (служби, формування) сил цивільного захисту або оперативної групи, який прибув до зони надзвичайної ситуації першим. Якщо надзвичайна ситуація трапилася на потенційно небезпечному об'єкті або об'єкті підвищеної небезпеки, до прибуття керівника робіт його обов'язки виконує диспетчер об'єкта або особа старшого інженерно-технічного персоналу, яка перебуває на зміні.

У разі ліквідації наслідків надзвичайної ситуації, яка за характером та наслідками не потребує спеціального призначення керівника робіт обов'язки такого керівника забезпечує керівник аварійно-рятувальної служби, що виконує ліквідацію наслідків цієї надзвичайної ситуації.

На час ліквідації наслідків надзвичайної ситуації у підпорядкування керівника робіт переходять усі аварійно-рятувальні служби, що залучаються до ліквідації таких наслідків.

Ніхто не має права втручатися в діяльність керівника робіт.

Залежно від обставин, що склалися у зоні надзвичайної ситуації, керівник робіт самостійно приймає рішення щодо:

- 1) здійснення заходів з евакуації;
- 2) зупинення діяльності суб'єктів господарювання, розташованих у зоні надзвичайної ситуації, та обмеження доступу населення до такої зони;
- 3) залучення в установленому порядку до проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт необхідних транспортних засобів, іншого майна суб'єктів господарювання, розташованих у зоні надзвичайної ситуації, аварійно-рятувальних служб, а також громадян за їх згодою;
- 4) зупинення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт, якщо виникла підвищена загроза життю або здоров'ю рятувальників та інших осіб, які беруть участь у ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій;
- 5) інші рішення, необхідні для ліквідації наслідків надзвичайної ситуації та забезпечення безпеки постраждалих.

Рішення керівника робіт оформлюється розпорядженням. Підготовка розпоряджень керівника робіт, їх реєстрація в установленому порядку після підписання та доведення до виконавців здійснюється штабом з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації, про який ми поговоримо пізніше. Розпорядження керівника робіт є обов'язковими для виконання всіма суб'єктами, які беруть участь у ліквідації наслідків надзвичайної ситуації, а також громадянами і суб'єктами господарювання, розташованими у зоні надзвичайної ситуації.

Керівник робіт несе персональну відповідальність за управління аварійно-рятувальними та іншими невідкладними роботами з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації. Він має право на повну та достовірну інформацію про

надзвичайну ситуацію для організації робіт з ліквідації її наслідків, і зобов'язаний інформувати відповідні органи державної влади, органи місцевого самоврядування про вжиті ним заходи.

Після ліквідації наслідків надзвичайної ситуації керівник робіт подає голові РДА (міськради) звіт про прийняті рішення і перебіг подій під час ліквідації наслідків надзвичайної ситуації.

Далі більш детально розглянемо роботу штабу.

Згідно з вимогами Наказу МВС №1406 (від 26.12.2014 р. «Про затвердження Положення про штаб з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації та Видів оперативно-технічної і звітної документації штабу з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації») для безпосередньої організації і координації аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт з ліквідації наслідків НС утворюється штаб з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації, який є робочим органом керівника робіт. Далі ми його будемо називати просто «штаб», але під цією назвою зараз розуміємо тільки штаб з ліквідації надзвичайної ситуації, а не будь-який штаб.

Рішення про утворення та ліквідацію штабу, його кількісний та персональний склад, місце розгортання та строк прибуття залучених до його роботи працівників приймає керівник робіт у формі розпорядження.

До складу штабу залежно від рівня надзвичайної ситуації входять працівники ДСНС України, керівники аварійно-рятувальних служб, що беруть участь у ліквідації наслідків надзвичайної ситуації, представники або експерти відповідних центральних органів виконавчої влади, місцевих державних адміністрацій, органів місцевого самоврядування, установ та організацій (за погодженням з їх керівниками).

Кількісну більшість складу штабу залежно від особливостей та характеру НС складають працівники ДСНС України.

Основними завданнями штабу є безпосередня організація і координація аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт з ліквідації наслідків НС.

Відповідно до покладеного на нього завдання основними функціями штабу є:

1) визначення зони НС та зони можливого ураження, кількості і місць перебування в них людей, організація їх рятування та надання їм допомоги, запобігання пошкодженню майна;

2) збір даних про обстановку в зоні НС, їх аналіз та узагальнення, прогнозування масштабів і наслідків НС;

3) визначення головних напрямів ліквідації наслідків НС, розробка оперативних планів заходів з ліквідації наслідків НС і здійснення заходів щодо їх реалізації;

4) визначення складу і кількості сил цивільного захисту, необхідних для залучення до ліквідації наслідків НС, термінів їх залучення згідно з планами реагування на НС, планами взаємодії органів управління та сил цивільного захисту у разі виникнення НС, а також планами локалізації і ліквідації наслідків аварії;

5) підготовка розпоряджень керівника робіт щодо ліквідації наслідків НС та забезпечення безпеки постраждалих, їх реєстрація в установленому порядку після підписання та доведення до виконавців;

6) забезпечення реалізації розпоряджень керівника робіт з ліквідації наслідків НС щодо організації та координації аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт з ліквідації наслідків НС;

7) безпосередня організація і координація дій залучених до ліквідації наслідків НС сил цивільного захисту, Збройних Сил України та інших військових формувань, органів і підрозділів внутрішніх справ, а також громадських організацій і волонтерів;

8) взаємодія з комісією з питань ТЕБ та НС;

9) ведення обліку робіт, що виконуються силами цивільного захисту під час ліквідації наслідків НС;

10) ведення обліку загиблих та постраждалих внаслідок НС;



11) організація інформування населення про наслідки та прогноз розвитку НС, хід ліквідації її наслідків та правила поведінки в зоні НС;

12) організація матеріально-технічного забезпечення проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт;

13) ведення оперативно-технічної та звітної документації штабу.

Керівництво роботою штабу здійснює начальник штабу, який призначається керівником робіт з ліквідації наслідків НС і є його заступником. Працівники, залучені до роботи у складі штабу, підпорядковуються начальнику штабу.

Начальник штабу виконує обов'язки керівника робіт з ліквідації наслідків НС у разі його відсутності.

Начальник штабу відповідає за:

1) організацію роботи штабу;  
2) своєчасну підготовку, організацію виконання, доведення до виконавців та контроль виконання розпоряджень керівника робіт;

3) безперервну організацію і координацію аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт;

4) ведення оперативно-технічної та звітної документації штабу.

Начальник штабу зобов'язаний:

1) здійснювати керівництво роботою штабу;  
2) проводити постійний моніторинг оперативної обстановки у зоні НС, ходу ліквідації наслідків НС;

3) вносити пропозиції керівнику робіт щодо способів і методів проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт;

4) організовувати доведення до відома виконавців розпорядження керівника робіт та організовувати їх виконання.

Штаб розгортається в районі виникнення НС або в іншому місці, визначеному керівником робіт, і працює у цілодобовому режимі позмінно.

Залежно від рівня НС, обсягу аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт з ліквідації наслідків НС за рішенням начальника штабу у складі штабу можуть утворюватись робочі групи:

1) аналізу ситуації і підготовки даних - для збору і аналізу інформації про обстановку в зоні НС, ведення робочої карти (схеми) зони НС, обліку залучених сил і засобів, підготовки оперативної документації;

2) безпосереднього реагування - для управління і координації дій залучених сил і засобів безпосередньо у місці проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт, розстановки сил на вирішальних та інших головних напрямках ліквідації наслідків НС та керівництва роботами у зоні НС;

3) організаційна група - для організації і підготовки засідань штабу, підготовки і реєстрації розпоряджень керівника робіт;

4) управління резервом сил - для розстановки та обліку сил і засобів цивільного захисту, що додатково залучаються до ліквідації наслідків НС, підготовки пропозицій начальнику штабу щодо їх застосування під час ліквідації наслідків НС;

5) матеріально-технічного забезпечення - для організації матеріально-технічного забезпечення проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт, у тому числі з урахуванням використання матеріальних резервів для ліквідації наслідків НС органів влади та суб'єктів господарювання;

6) організації зв'язку - для організації зв'язку в зоні НС із взаємодіючими службами цивільного захисту, органами влади і керівництвом ДСНС України, забезпечення функціонування засобів телекомунікації та інформатизації штабу, а також офісної техніки;

7) взаємодії з населенням та засобами масової інформації - для роботи зі зверненнями громадян та інформування населення через засоби масової інформації про обстановку в зоні НС, хід ліквідації наслідків НС, прогноз розвитку НС та правила поведінки в зоні НС;

8) інші робочі групи.

Органи влади, установи та організації завчасно визначають представників та експертів, які залучатимуться до роботи у складі штабу відповідного рівня, та організують їх підготовку шляхом проведення з ними відповідних занять та тренувань.

Штаб має право одержувати від органів влади, підприємств, установ та організацій документи та повну і достовірну інформацію щодо причин виникнення НС, наслідків, спричинених НС, та заходів, які вживалися для її ліквідації.

Штаб веде оперативно-технічну та звітну документацію з урахуванням оперативної обстановки у зоні НС та ходу ліквідації наслідків НС.

Види оперативно-технічної і звітної документації штабу з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації, ведення якої здійснюється у разі виникнення надзвичайної ситуації:

*1. Журнал реєстрації розпоряджень керівника робіт з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації.*

*2. Оперативний журнал з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації.*

*3. Розрахунок сил і засобів (техніки), залучених до ліквідації наслідків надзвичайної ситуації.*

*4. Картка зв'язку у зоні надзвичайної ситуації.*

*5. Доповідь старшої посадової особи про склад сил і засобів (техніки), що прибули для ліквідації наслідків надзвичайної ситуації (вибули із зони надзвичайної ситуації).*

*6. Звіт про роботу залучених до ліквідації наслідків надзвичайної ситуації сил та засобів (техніки) цивільного захисту*

Види оперативно-технічної і звітної документації штабу, ведення якої здійснюється за необхідності залежно від особливостей та характеру надзвичайної ситуації:

*1. Робоча карта (схема) зони надзвичайної ситуації.*

*2. Оперативний план заходів з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації.*

*3. Журнал обліку постраждалих та загиблих під час надзвичайної ситуації.*

*4. Журнал обліку матеріально-технічного забезпечення ліквідації наслідків надзвичайної ситуації.*

*5. Журнал обліку аналізів проб (повітря, води та ґрунту).*

Після ліквідації наслідків НС штаб узагальнює документи та формує архівну справу у двох примірниках, а також готує проект звіту про прийняті рішення і перебіг подій під час ліквідації наслідків НС для подальшого його подання керівником робіт голові РДА.

Форма підсумкової доповіді про надзвичайну ситуацію визначена Постановою Кабінету Міністрів України від 09.10.2013 року № 738.

Діяльність штабу припиняється після завершення виконання покладених на нього завдань на підставі рішення керівника робіт про ліквідацію штабу.

## Висновки та пропозиції

Висновок випускної роботи полягає в тому, що головною метою управління є забезпечення ефективного використання сил та засобів різного призначення, у результаті чого роботи у районах надзвичайної ситуації повинні бути виконані у повному обсязі, у найкоротші строки, з мінімальними втратами населення та матеріальних засобів.

Успіх реагування на надзвичайну ситуацію у вирішальній мірі залежить від організації дій органів управління та сил цивільного захисту, ефективності управління проведенням аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт. В основі організації цих робіт лежать завчасно розроблені на всіх рівнях, у всіх підсистемах і ланках структури цивільного захисту чіткі алгоритми дій щодо попередження, реагування та ліквідації надзвичайних ситуацій.

Пропоную для досягнення найбільшої ефективності реагування на надзвичайні ситуації постійно удосконалювати комплекс заходів, що включає законодавчу базу, фонди економічної підтримки, спеціальне технічне забезпечення, забезпечення засобами зв'язку, налагодження взаємодії між державними адміністраціями та органами місцевого самоврядування.

Не менш важливо те, що для того щоб правильно приймати рішення з попередження надзвичайних ситуацій і ліквідації їх наслідків, потрібно здійснювати підготовку посадових осіб з питань цивільного захисту в Інституті державного управління у сфері цивільного захисту та навчально-методичних центрах цивільного захисту та безпеки життєдіяльності.

### **Список використаних джерел**

1. Кодекс цивільного захисту України.
2. Постанова Кабінету міністрів України від 26.06.2013 року №443 «Про затвердження Порядку підготовки до дій за призначенням органів управління та сил цивільного захисту».
3. Постанова Кабінету міністрів України від 26.06.2013 року №444 «Про затвердження Порядку здійснення навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях».
4. Постанова Кабінету міністрів України від 24.03.2004 року №368 «Про затвердження Порядку класифікації НС техногенного та природного характеру за їх рівнями».
5. Постанова Кабінету міністрів України від 09.01.2014 року №11 «Про затвердження Положення про єдину державну систему цивільного захисту».
6. Постанова Кабінету міністрів України від 17.06.2015 року № 409 «Про затвердження Типового положення про регіональну та місцеву комісію з питань техногенно-екологічної безпеки і надзвичайних ситуацій».
7. Постанова Кабінету міністрів України від 09.10.2013 року №738 «Про затвердження Порядку обліку ведення надзвичайних ситуацій».
8. Наказ МВС від 26.12.2014 року № 1406 «Про затвердження Положення про штаб з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації та Видів оперативно-технічної і звітної документації штабу з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації».

### Словник (глосарій) термінів

Надзвичайна ситуація - обстановка на окремій території чи суб'єкті господарювання на ній або водному об'єкті, яка характеризується порушенням нормальних умов життєдіяльності населення, спричинена катастрофою, аварією, пожежею, стихійним лихом, епідемією, епізоотією, епіфітотією, застосуванням засобів ураження або іншою небезпечною подією, що призвела (може призвести) до виникнення загрози життю або здоров'ю населення, великої кількості загиблих і постраждалих, завдання значних матеріальних збитків, а також до неможливості проживання населення на такій території чи об'єкті, провадження на ній господарської діяльності. *(Кодекс цивільного захисту України Ст 2. п. 24)*

Запобігання виникненню надзвичайних ситуацій - комплекс правових, соціально-економічних, політичних, організаційно-технічних, санітарно-гігієнічних та інших заходів, спрямованих на регулювання техногенної та природної безпеки, проведення оцінки рівнів ризику, завчасне реагування на загрозу виникнення надзвичайної ситуації на основі даних моніторингу, експертизи, досліджень та прогнозів щодо можливого перебігу подій з метою недопущення їх переростання у надзвичайну ситуацію або пом'якшення її можливих наслідків. *(Кодекс цивільного захисту України Ст 2. п. 11)*

Ліквідація наслідків надзвичайної ситуації - проведення комплексу заходів, що включає аварійно-рятувальні та інші невідкладні роботи, які здійснюються у разі виникнення надзвичайної ситуації і спрямовані на припинення дії небезпечних факторів, рятування життя та збереження здоров'я людей, а також на локалізацію зони надзвичайної ситуації. *(Кодекс цивільного захисту України Ст 2. п. 22)*

Реагування на надзвичайні ситуації та ліквідація їх наслідків - скоординовані дії суб'єктів забезпечення цивільного захисту, що здійснюються відповідно до планів реагування на надзвичайні ситуації, уточнених в умовах

конкретного виду та рівня надзвичайної ситуації, і полягають в організації робіт з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації, припинення дії або впливу небезпечних факторів, викликаних нею, рятування населення і майна, локалізації зони надзвичайної ситуації, а також ліквідації або мінімізації її наслідків, які становлять загрозу життю або здоров'ю населення, заподіяння шкоди території, навколишньому природному середовищу або майну. *(Кодекс цивільного захисту України Ст 2. п. 37)*

Аварійно-рятувальні та інші невідкладні роботи - роботи, спрямовані на пошук, рятування і захист населення, уникнення руйнувань і матеріальних збитків, локалізацію зони впливу небезпечних чинників, ліквідацію чинників, що унеможливають проведення таких робіт або загрожують життю рятувальників. *(Кодекс цивільного захисту України Ст 2. п. 3)*

Сили цивільного захисту - аварійно-рятувальні формування, спеціалізовані служби та інші формування цивільного захисту, призначені для проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт з ліквідації надзвичайних ситуацій. *(Кодекс цивільного захисту України Ст 2. п. 38)*